

जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांनी
मागासवर्गीयांवर करावयाचा १५ टक्के खर्च-

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग,
परिपत्रक क्र. मांक : मागास ११८५/सोआर ५७२४/२४,
मंत्रालय, मुंबई = ४०० ०३२ दिनांक ३ डिसेंबर १९८५,

संदर्भ:- शासन निर्णय, ग्राम विकास विभाग, क्रमांक एलएनसी १०७३/
३२/२६८/२-७ दिनांक ६ सप्टेंबर १९७३.

२] शासन निर्णय, ग्राम विकास विभाग, क्रमांक एलएनसी १०७५/२५/
३०६ = २१ दिनांक १६/२/१९७५.

३] शासन निर्णय, ग्राम विकास विभाग, क्रमांक सीडीडब्ल्यू १०७६/
क्र. ५८७/२२ दिनांक १२/११/१९७६

४] शासन निर्णय, ग्राम विकास विभाग, क्रमांक सीडीडब्ल्यू १०७६/
प्र. क्र. ५८६/२२ दिनांक ६ जानेवारी १९७७

५] शासन निर्णय ग्राम विकास विभाग क्रमांक सीडीडब्ल्यू १०७६/
सोआर ५८३/२ दिनांक १८ मार्च १९७७

६] शासन निर्णय, ग्राम विकास विभाग, क्रमांक सीडीडब्ल्यू
१०७६ प्र. क्र. ३५४३[२]/दिनांक १९ जून १९८२.

७] शासन निर्णय ग्राम विकास विभाग, क्रमांक सीडीडब्ल्यू १०८३/
सोआर ५१०७/५३ दिनांक १० ऑक्टोबर १९८३.

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१

च्या कलम १००[६] अनुसार मागासवर्गीयांच्या उत्पत्तीसाठी जिल्हा परिषदा
व पंचायत समित्यांनी आपल्या उत्पन्नातून कार्यक्रम आखून ते पार पाडण्याची
वैधानिक जबाबदारी या पंचायती राज संस्थांवर आहे. या संदर्भात जिल्हा
परिषदांनी व पंचायत समित्यांनी स्वतःच्या उत्पन्नातून कमीत कमी १५ टक्के
रक्कम अनुसूचित जाती जमातीच्या उत्पत्तीसाठी विशेष वैयक्तिक नाभाच्या
योजना आखून त्या पार पाडण्यासाठी खर्च करावा. या विधी शासनाने वेळो
वेळी मार्गदर्शक तत्वे विहित केली आहेत. अजोड शासकीय स्तरावर केलेल्या
पहाणीतून व पंचायत राज समितीने वेळोवेळी दिलेल्या अहवालावरून असे आढळून
आले आहे की, खालील कारणांमुळे जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या विहित

किमान १५ टक्के रक्कम मागासवर्गीयांच्या उत्पत्तीसाठी कार्य करू शकत नाही व त्यामुळे बहुसंख्य जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांमध्ये हाच बाबत अनुशेष आढळून येतो.

१] १५ टक्के उत्पन्नातून मागासवर्गीयांवर घरावयाच्या योजना जिल्हा परिषदेच्या समाज कल्याण खात्याकडून राबविल्या जातात. समाज कल्याण विभागाकडे पुरेता कर्मचारी पुढे नाही असी त्रार असल्याने मागासवर्गीयांक साठी असेल त्या योजना कार्यान्वित होवू शकत नाहीत.

२] पंचायत समित्यांकडून मागासवर्गीयांच्या योजनेसंबंधीचे प्रस्ताव जिल्हा परिषदेत वेळेवर प्राप्त न होणे.

३] जिल्हा परिषदांकडून पंचायत समितींना मिळावयाची उपकराची वाढीव उपकराची व स्थानिक उपकर तापेक्ष अनुदानाची, रक्कम मिळण्यास तिसरे होतो.

४] शासनाने वेळोवेळी निर्दिष्ट केलेल्या जिल्हा परिषदेच्या उत्पन्नाच्या कोणात वाबी कोणाच्या सर्वांतून १५ टक्के उत्पन्नासाठी घरावयाच्या या विषयी काही जिल्हा परिषदांना बरोबर माहिती नाही.

५] १५ टक्के उत्पन्न प्राप्त्याने मागासवर्गीयांच्या कोणाच्या योजनेवर कार्य करावयाचे या संबंधी योग्य माहितीचा अभाव.

या संदर्भात पाहणी करून जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांना आलेल्या अडचणी लक्षात घेता खालील स्वच्छीकरणा जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांच्या मार्गदर्शनासाठी देण्यांत येत आहे. यंत्रणे करून मागासवर्गीयांसाठी राबवावयाच्या योजना कार्यान्वित करण्यामध्ये कोठल्याही त्रुटीच्या अडचणी येऊ नयेत.

१] प्रस्तावनेत निर्दिष्ट केलेला शासन निर्णय ग्राम विकास विभाग क्रमिक बीसीडकल्यू २०७९/प्र.क्र. ३५९२/[२]/२२ दिनांक २२/६/१९८२ अन्वये दिलेल्या आ.देशांमधील उत्पन्नाच्या किमान १५ टक्के हार्चामध्ये खालील बाबींचा समावेश त्यांच्या संपूर्ण वर्गाविलेल्या वित्तीय वर्गापासून करण्यांत यावा.

वाच

वित्तीय वर्ष

१] महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम क्रमांक १५७ अंतर्गत जिल्हा परिषदांनी वसविलेला कर

१९७२-७३

जाब

वित्तीय वर्ष

२] महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत

समिती अधिनियम कलम १५५[१], १५५[२]

जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांनी वसूलिलेला

जमीन महसुलावरील वाढीव उपकर

१९७२-७३

३] जमीन महसुलावरील किमान उपकर [२० पैसे]

१९७५-७६

४] स्थानिक उपकर तापेक्ष अनुदान

१९७५-७६

५] महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समितींच्या

अधिनियमाच्या कलम १५८[३] खाली मिळणारे

मुद्रांक शुल्क अनुदान [ग्राम पंचायतीच्या वाटा वगळून] १९८२-८३

६] जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधि-

नियमाच्या कलम १५०[२], १५१[अ][३] किंवा १५२

[अ] १५३ अन्वये मिळणारा पाणी पट्टीवरील

उपकर.

१९८२-८३

वरील स्पष्टीकरणाच्या आधारे सर्व जिल्हा परिषदांच्या मुख्य कार्यकारी अधिकक-वांना अशा निमित्ती करण्यांत येते की, मागासवर्गीयांवर करावयाच्या १५ टक्के खर्चाची रक्कम वरील प्रमाणे काढण्यांत यावी.

वरील प्र. माणे मागासवर्गीयांवरील खर्चा विषयीची १९८४-८५ वर्षा अखेरची अंदावात माहिती शासनाला एक महिन्याच्या आत सादर करावी.

२] पंचायत समिती कडून मागासवर्गीयांसाठी करारवयाच्या १५ टक्के खर्चावरील योजनेचे प्रस्ताव जिल्हा परिषद स्तरावर होणा-या मासिक समन्वय समितीच्या बैठकीच्या वेळी संबंधित गट विकास अधिका-यांकडून मागवून घ्यावेत. मागासवर्गीयांवर १५ टक्के खर्च करण्यासंबंधीच्या योजनेचे प्रस्ताव समाजकल्याण समिती कडून ऑक्टोंबर अखेरपर्यंत मंजूर होतील याची दक्षता सर्व संबंधितांनी घ्यावी. जेणेकरून अशा योजना कार्यान्वित करण्यासाठी पुरेसा अवधी मिळेल.

३. मागासवर्गीयांसाठी १५ टक्के उत्पन्नातून मागासवर्गीयांच्या सामुहिक विकासाच्या व त्याच प्रमाणे वैयक्तिक लाभाच्या उत्पादक योजना घेता येतात. मागासवर्गीयांच्या उन्नतीसाठी योजना समाजकल्याण विभाग/आदिवासी विकास विभाग त्याच प्रमाणे विशेष घटक योजने-खाली ही राबविल्या जातात. विशेष घटक योजनेखाली मागासवर्गीयांच्या विविध सामुहिक विकास योजना राबविल्या जात असल्यामुळे १५ टक्के उत्पन्नातून प्रामुख्याने मागासवर्गीयांच्या वैयक्तिक लाभाच्या व उत्पादक योजना घेण्यावर भर द्यावा, ज्यामुळे मागासवर्गीय आर्थिक दृष्ट्या स्वावलंबी होतील.

४. १५ टक्के रकमेतून आखावयाच्या योजनेसाठी वैयक्तिक लाभाच्या योजना ठरवितांना मातन परिपत्रक, ग्राम विकास विभाग, कृषांक व्हीसीडीडब्ल्यू १०८२/सीआर५१०७/५३, दिनांक १० ऑक्टोबर १९८३ मध्ये तुघविल्याप्रमाणे ज्या मागासवर्गीय कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न रुपये ४८००/- पर्यंत आहे अशा लाभार्थ्यांनी निवड करण्यांत यावी.

५. जिल्हा परिषदेच्या समाज कल्याण विभागाकडून प्रामुख्याने मागासवर्गीयांवर करावयाच्या १५ टक्के उत्पन्नामधून घेतलेल्या योजनेचा सन्वय व संनिपंक्रण केले जाते. व या योजना प्रामुख्याने पंचायत समिती स्तरावर राबविल्या जातात. ही बाब लक्षात घेता जिल्हा परिषदेच्या समाज कल्याण कक्ष विभागासाठी जर अधिक कर्मचारी पुंदाची जरूरी भासत असेल, तर जिल्हा परिषदेने सध्यातरी अंतर्गत व्यवस्था करावी. आणि संबंधित मंत्रालयीन विभागांशी योग्य तपशिलसह त्वरीत संपर्क साधावा परंतु कोठल्याही परिस्थितीत १५ टक्के खाचाचा अनुशेष राहणार नाही याची दक्षता जिल्हा परिषदांनी घ्यावी.

६. गागासवर्गी मींवर कशावजाक्या १५% खर्च अनुसूचित जाती, अनुसूचित जागाती, नव वीथद, भटकणा व विमुक्त जाती हयांच्या लोक संख्येच्या प्रमाणानुसार होईल ह्या मध्दल दधता घ्यावी.

वरील मार्गदर्शक तत्वे जतंर त्या डीव्हासह, ग्राम पंचायतच्या वापतीतही अनुसरण्यांत जावीत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवात

[ज.अ. करंदीकर]

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास विभाग

प्रति,

सर्व विभागीय आमुखा,

सर्व जिल्हा-धिकाारी [मुंडा वगळून]

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकाारी,

सर्व गट विकास अधिकाारी.

समाजकल्याण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

पत्राने सचिवमहाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय

मुख्य लेखा परिषद, स्थानिक निधी लेखा, नवी मुंबई

उप मुख्य लेखा, परिषद स्थानिक निधी लेखा, पुणे, औरंगाबाद, व

नागपूर/ सर्व जिल्हा लेखा परिषद, स्थानिक निधी लेखा.

सर्व जिल्हा परिषदांचे समाज कल्याण अधिकाारी

सर्व जिल्ह्यांचे प्रथमक्षणी समाज कल्याण अधिकाारी.